

A RENDÉSZETI KORRUPCIÓ

*„Két ember becsületét nem döntheti el egy szituáció, melybe kerültek.
Ha jellemesek, akkor úgysem történhet semmi.
Ha nincs bennük erkölcsi tisztaság, akkor ennyi kísértés sem kell.”
(Rejtő Jenő)*

1. Bevezetés

A 21. században a fejlett társadalmakban, így hazánkban is prioritást élvez a korrupció elleni fellépés a jelenség társadalomra és gazdaságra gyakorolt negatív hatásai miatt. Az Európai Bizottság által 2014. évben elvégzett kutatás alapján - ami az Európai Unió összes tagállamára kiterjedt - megállapították, hogy a korrupció kiterjedése Európában „lélegzetelállítóan” nagy, ami az EU gazdaságának legalább 120 milliárd euróba kerül évente. Megfogalmazták ugyanakkor, hogy elsősorban nem az EU intézményei, hanem a nemzeti kormányok felelősek a korrupció elleni küzdelemért¹.

A Transparency International által évente összeállított rangsor szerint 2016. évben Magyarország az Európai Unió alsó, korrupt ötödében – a 28 tagország közül – Romániával közösen a 24-25. helyen állt. Hazánk korrupciós helyzetének megítélése az elmúlt években folyamatosan romlott.

A korrupciós bűncselekmények specialitása, hogy az elkövetésben legalább két fél szerepel, akik együttesen érdekeltek a bűncselekmény leplezésében. A korrupción belül a rendészeti korrupció kiemelt társadalmi figyelmet kap, hiszen különlegessége, hogy az állampolgárok a társadalom védelmére hivatott személyekkel közösen, esetenként kezdeményezésükre valósítanak meg bűncselekményt. Azaz a rendészeti korrupció nemcsak az állami költségvetésre, az állami büntetőhatalom érvényesítésére, a rendészeti szervek megítélésére káros, hanem az állampolgárok kriminalitását is növeli, és rendkívül negatív üzenetet hordoz.

2. A rendészeti korrupció

A rendészet fogalmát többféleképpen közelítették meg a szakirodalomban. A rendszerváltás után alakult ki komoly szakmai vita a rendészet és a rendvédelem fogalmakat illetően. A rendészet definíciójának megalkotásáról így foglal állást Balla Zoltán: „A rendészet fogalmának meghatározása többek között azért nehéz feladat, mert ez a tevékenység a közigazgatás több ágazatában eltérő súllyal funkcionál, esetenként más és más céllal és szervezetrendszerrel.” Ezt figyelembe véve a szerző a következőképpen határozta meg a fogalmat: „A rendészet olyan állami, közigazgatási tevékenység, amely a közbiztonság megzavarásának megelőzésére, a közvetlenül zavaró magatartás

¹ Corruption across EU „breathtaking” – EU Commission Forrás: <http://www.bbc.com/news/world-europe-26014387>
(Letöltés ideje: 2017.05.11.)

*megakadályozására és a megzavart rend helyreállítására irányul.*² Ugyanakkor Nagy Valér már úgy foglalt állást, hogy a különálló rendőri tudománynak létjogosultsága van, mivel a rendőri szervezet és tevékenység olyan specialitásokkal rendelkezik, hogy csak önállóan vizsgálva lehet jogászai és gyakorlati fejtegetésekbe bocsátkozni.³ A rendvédelem fogalmát Parádi József alkotta meg, aki a rendvédelmet fiatal diszciplínának tekintette. Véleménye szerint a rendvédelem *„...az állam fellépése a közrendre veszélyes cselekmények megakadályozására vagy megtörésére, amely vitathatatlanul a közjoghhoz tartozik, azon belül is a rendészet egyik ágát képezi, s mint ilyen a közigazgatás, közigazgatási jog részének tekinthető. A rendvédelmi jog tárgyalásának magvát az úgynevezett rendvédelmi testületek jelentik.*”⁴ Ligeti Miklós azok közé tartozik, akik a rendvédelem terminológiát kritikával illették *„A rendvédelmi megközelítést azért utasítom el, mert a civil igazgatási tevékenységek közül számosat katonai logika alapján működtet, és továbbra is fenntartja azt a jogállamban képtelen állapotot, miszerint az állami működés egyes területei nem a jog, hanem a parancs uralma alatt állnak.*”⁵ Hautzinger Zoltán megállapítása szerint a rendészet és a rendőri tevékenység összemosása és elhatárolása rendszeres kérdésként merült fel a közigazgatás tudományán belül.⁶ A rendészet – rendvédelem elhatárolása azért is nehéz, mivel ezek a fogalmak a jogi normákban is többször keverednek. Ahogy a rendészet, úgy a rendészeti korrupció fogalom meghatározása is többféle megközelítésben lehetséges.

Fontos megjegyezni, hogy a rendészeti korrupció nem csak a rendőri tevékenységhez kapcsolódik. A rendőrség annak ellenére, hogy széleskörű feladatrendszerrel rendelkezik, nem önmagában szemlélendő a korrupciót illetően, hanem a rendészeti szervek együttesen képeznek egy olyan – feladatok és személyi állomány vonatkozásában különös – halmazt, amelynek elemzésével hatékonyabb lehet a korrupció elleni küzdelem, beleértve a bűnmegelőzést és a korrupciós bűncselekmények minél szélesebb körben történő felderítését.⁷ Álláspontom szerint a rendészeti korrupciót vizsgálva meg kell említeni a rendőrségen túl más rendészeti szervek dolgozóit (katasztrófavédők, pénzügyőrök, büntetés végrehajtók stb.) is, akiknek a korrupciós veszélyeztetettségük szintén jelentős lehet. Finszter Géza megfogalmazásában a rendészet *„társadalmi rendeltetése az, hogy a jogsértőnek minősített emberi magatartásoktól a hatósági kényszer eszközeivel – legitim fizikai erőszak monopóliumának birtokában – védelmezze a társadalmat.*”⁸

A korrupció egyik speciális fajtája a rendészeti korrupció, mely azért is érdemel kiemelt figyelmet, mivel a bűncselekmény egyik elkövetője egy olyan hatósági személy, akinek épp a társadalom védelmezése lenne a feladata. Ami azt jelenti, hogy a rendészeti korrupció esetében - ahogy azt Kránitz Mariann megfogalmazza -, a specifikum az alanyok körére vezethető vissza.⁹ Egy-egy rendészeti korrupciós esemény - a büntetőjogi értékelésen

² Balla Zoltán: A rendészet fogalmának tisztázásához. In Magyar Közigazgatás 2000/1. 18-22. o.

³ Nagy Valér: Van-e külön rendőri tudomány? In: Rendőr, 1928. 11-12. o.

⁴ Parádi József Előszó. In. Székely Zoltán – Bugnits Richárd: Rendvédelem-történeti füzetek Repertórium (1990-2000). Budapest, 2006

⁵ Ligeti Miklós: Gondolatok a rendszerváltás utáni magyar rendőrségről. Rendészeti Szemle 2008/7-8. 134.o.

⁶ Hautzinger Zoltán: A kriminalisztika és a rendszertudomány határterületei. Magyar Rendészet 2015/1. 35. o.

⁷ Gáspár Miklós: A rendészeti korrupció aktuális kérdései. Rendészeti Kutatóműhely 2014. 3.o. Forrás: http://www.rendeszettelmelet.hu/Graphics/pdf/e-konyvtar/Gaspar_Miklos_NKE_palyazat.pdf (Letöltés ideje: 2017.09.05.)

⁸ Finszter Géza: A rendészeti szervek működésének jogi alapjai. Rendőrtisztai Főiskola, Budapest, Budapest 2008. 167. o.

⁹ Kránitz Mariann: A korrupció. In: Gönczöl Katalin – Korinek László – Lévai Miklós: Kriminológiai ismeretek. Corvina, Budapest, 1999. 175-177 o.

túl – további negatív hatásokat hordoz és jelentősen csökkenti az állampolgárok rendészeti szervekbe vetett bizalmát. Emiatt az ilyen jellegű bűncselekmények megelőzése és felderítése kiemelt prioritást kell, hogy élvezzen.

3. A korrupciós bűncselekmények

A korrupció fogalmának sem a hazai, sem a nemzetközi szakirodalomban nincs általánosan elfogadott definíciója. Ennek oka nemcsak abban keresendő, hogy a korrupció egy rendkívül bonyolult, erősen strukturált, összetett társadalmi jelenséget foglal magába, hanem abban is, hogy eltérő a jogi és a hétköznapi tartalma, a nemzetközi megítélése is. A megalkotott fogalmak között találkozhatunk az egészen egyszerűtől, a minden részletre kiterjedő elgondolással.

A rövid fogalom meghatározásra törekedett Stuart A. White, aki szerint a korrupció a legitim hatalom illegális használata.¹⁰ Egy szintén egyszerűsített, rövid meghatározás szerint a korrupció a megszerzett hatalom magáncélokra történő használata.¹¹ Míg a részletesen kidolgozott, tudományos definíció alkotás mellett tette le a voksát profesor (emeritus) Petrus van Duyne, aki szerint a korrupció egyfajta csalás vagy pusztító erő a döntéshozatal folyamatában, amikor a döntéshozó valamilyen jutalom vagy annak ígérete vagy a jutalom reményének fejében úgy tér el a döntéshozatal alapjául szolgáló kritériumoktól, vagy úgy követeli meg a szabályoktól való eltérést, hogy a döntést befolyásoló valódi tényezők nem szerepelhetnek a döntés indoklásában.¹²

A korrupciós bűncselekmények meghatározása elengedhetetlen a rendészeti korrupció kérdéskörének elemzéséhez. Hollán Miklós nézetét felhasználva két csoportba oszthatjuk ezeket a bűncselekményeket. Az egyik csoport az ún. szükségképpen korrupciós bűncselekmények, melyek esetében a törvényi tényállás is megfelel a korrupció fogalmának (pl. vesztegetés, vesztegetés elfogadása, befolyással üzérkedés, befolyás vásárlása). A másik kategóriába az ún. nem szükségképpen korrupciós bűncselekmények tartoznak, amelyeknél a törvényi tényállás nem felel meg a korrupció fogalmának, de a konkrét elkövetés gyakran igen (pl. hivatali visszaélés, hűtlen kezelés, versenyt korlátozó megállapodás közbeszerzési és koncessziós eljárásban).¹³ A rendészeti korrupció elleni fellépés során mind az ún. szükségképpen, mind pedig az ún. nem szükségképpen korrupciós bűncselekményekre figyelmet kell fordítani.

4. A rendészeti korrupció megelőzésében, felderítésében hatáskörrel, feladatokkal rendelkező szervezetek

Balla Zoltán álláspontja szerint általánosságban elmondható, hogy politikai szempontból akkor hatékony a rendészet, ha a különböző fórumok és a lakosság zöme elégedett annak működésével.¹⁴ Ahhoz, hogy a rendészet hatékonyan működjön,

¹⁰ Stuart A. White: Controlling Police Corruption Forrás:

https://web.stanford.edu/class/e297c/poverty_prejudice/paradox/hwhite.html (Letöltés ideje: 2017.08.19.)

¹¹ Forrás: <http://www.transparency.org/what-is-corruption/> (Letöltés ideje: 2017.05.11.)

¹² Uo.

¹³ Hollán Miklós: Korrupciós bűncselekmények az új magyar Büntető Törvénykönyvben Forrás:

http://korrupciomegelozes.kormany.hu/download/7/bd/80000/Holl%C3%A1n_Mikl%C3%B3s_HU.pdf (Letöltés ideje: 2017.08.19.)

¹⁴ Balla Zoltán: A rendészet működése feletti ellenőrzési rendszer In: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán (szerk.): A határrendésztől a rendészettudományig. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XVII. Pécs, 2016. 43.o.

elengedhetetlen, hogy a rendészeti korrupciót mérsékeljük, tegyünk meg mindent a megelőzés és a felderítés érdekében. Ennek megfelelően hatékony kontrollrendszert kell működtetni.

A kontrollrendszer csak akkor lehet hatékony, ha a többféle szerepet betöltő különféle belső és külső kontroll szervek egymást kiegészítve, egymással szinergiát alkotva tudnak tenni a rendészet hatékonysága, ezzel együtt a rendészet belüli korrupció csökkentése érdekében.

A belső kontrollok közül a rendészeti szerveknél fontos szerepet tölt be a vezetői ellenőrzés, a függetlenített ellenőrzési egységek és a belső ellenőr is, melyek egymás tevékenységét kiegészítve kell, hogy működjenek. Bár egyik ilyen kontrollnak sem kizárólag a korrupció elleni fellépés az egyedüli feladata, de hatékonyan működve mégis hozzájárulhatnak a korrupció mérsékléséhez, esetenként feltárásához.

A belső kontrollrendszerek kapcsán meg kell említeni, hogy a rendészeti szerveknél esetenként belső korrupcióellenes normát is alkottak. Ilyen például az az országos rendőrfőkapitányi utasítás, mely a rendőrség állományára vonatkozóan korrupcióellenes szabályokat ír elő és a rendőri korrupciós cselekmények megelőzése és visszaszorítása érdekében bevezeti az „állományvédelmi ellenőrzés” fogalmát, egyúttal előírja végrehajtásának kötelezettségét az állományilletékes parancsnokoknak, az Ellenőrzési Szolgálatoknak. A korrupció elleni küzdelemben az említett személyek, szervezeti elemek csak korlátozott, nyílt eszközökkel léphetnek fel, melyek a korrupció megelőzése, visszaszorítása esetében nem nagy hatásfokúak, felderítésre pedig nem igazán alkalmasak. Meg kell azonban jegyezni, hogy ezen ellenőrzések, ha nem is kimagasló mértékben, de hozzájárulnak a korrupció mérsékléséhez, tehát elengedhetetlenek.

A rendészeti tevékenységet végzők felett külső kontrollt gyakorló szervek közül a korrupció megelőzése, felderítése szempontjából ki kell emelni a Nemzeti Védelmi Szolgálat és az ügyészség szerepét. A Nemzeti Védelmi Szolgálat önállóan működő belső büntelmegelőzési és büntelfelderítési feladatokat ellátó szerv. Feladatukat képezi a büntelfelderítés, a kifogástalan életvitel ellenőrzés és a megbízhatósági vizsgálat. Működésének alapelvei: a törvényesség, a védelmi jelleg, a dinamizmus és a nyitottság. A szervezet célja, hogy a rendvédelem tisztaságát, megbecsültségét, morális és szakmai tekintélyét megvédje és megtartsa.

A rendészeti szervek tagjai által elkövetett korrupciós bűncselekmények nyomozásában alapvető feladatot tölt be az ügyészség, mely több szervezeti átalakításon ment át az utóbbi években. Ezek között olyan változtatások is szerepelnek, melyek mutatják, hogy nagyobb szerepet kívánnak vállalni a korrupció elleni küzdelemben. A korrupciós ügyek nyomozására egy külön osztály – a Korrupció Elleni Ügyek Osztálya – alakult. A következő változtatás során a katonai ügyészség ügyészi szervezetbe integrálódott. A korábbi területi katonai ügyészségek a Központi Nyomozó Főügyészség regionális osztályaiként működnek. A regionális osztályok a közélet tisztasága elleni nyomozásokban is részt vesznek, ezzel is támogatva a központi szervezeti egység korrupció elleni tevékenységét.

A rendészeti korrupció elleni küzdelem hatékonyságának növelése érdekében az egyes elkülönült szervezetek között szoros munkakapcsolat alakult ki. A szervezetek azonos cél érdekében eltérő hatáskörben, különböző eszközökkel és módszerekkel lépnek fel a korrupció ellen.

Az elkülönülten működő szervezeteket az elmúlt években szervezeti átalakítás, feladatkör változás érintette és szoros együttműködésben kell dolgozniuk, melyet

megköveteltek az elszaporodó korrupciós ügyek. A korrupció elleni fellépés hatékonyságának növelése megkívánja a szervezetek felépítésének, feladat- és hatáskörük felülvizsgálatát, szükség szerinti fejlesztését.

5. A rendészeti korrupció kiváltó okai

A rendészeti korrupció mértéke összefüggésben áll az adott társadalom általános korrupciós veszélyeztetettségével. Ennek megfelelően ezért célszerű elsőként általánosságban vizsgálni a korrupció mértékét befolyásoló tényezőket. Megállapítható, hogy a korrupciós indexek értéke magasabb gazdasági fejlettség esetén alacsonyabb. A korrupció ott van jelen a legkevésbé, ahol a demokrácia és a politikai váltógazdaság jól működik és teljesen szabad a sajtó. Csökkenti a korrupciót továbbá az ellenőrzést és a nyilvánosságra hozatali kötelezettségeket növelő intézkedések, valamint a kulturális jellemzők is, nevezetesen, hogy a társadalom mennyire tolerálja a korrupciós jelenségeket, illetve hogy az értékrend milyen irányba változik.¹⁵

Az általános korrupciós indexet befolyásoló tényezőkön túl a rendészeti korrupció mértékét további különös jellemzők is befolyásolják. Ezek lehetnek a következők:

- Illetményrendszer.
Az állam szolgálatát választók keresete, egyéb juttatásai magasabbak-e a társadalmi átlaghoz képest, elegendőek-e egy átlagos megélhetéshez.
Emellett ki kell emelni azt is, hogy a hasonló vagy esetenként azonos munkát különböző szervezeti egységeknél végzők közötti jelentős illetménykülönbséget nem csak bérfeszültséget, ellentéteket okoz, hanem csökkenti a szervezeti elkötelezettséget is. (Pl. Készenléti Rendőrség járőre - helyi szerv járőre)
- A rendészeti dolgozók kiválasztása.
A kiválasztás során figyelembe veszik-e a motiváltságot, a rendészeti pálya iránti elkötelezettséget. Van-e lehetőség arra, hogy csak a megfelelő képességekkel rendelkezők kerüljenek be a szervezetbe.
- A rendészet hivatás társadalmi megbecsülésének szintje.
Amennyiben a rendészeti területen dolgozók büszkék lehetnek hivatásukra, nagyobb eséllyel próbálják megőrizni feddhetetlenségüket, becsületüket.
- A rendészeti dolgozók munkakörülményei.
A nem megfelelő munkakörülmények is okot adhatnak korrupciós jellegű cselekmények elkövetéséhez (pl. a határátkelőhelyeken dolgozók által hűtött üdítő elfogadás nyáron).
- Az informatikai rendszerek működőképessége.
Az informatikai rendszerek lassúsága (pl. az E-útdíj ellenőrzés esetén az informatikai rendszer nem megfelelően működik, ezért a tehergépjárműveket nagy forgalom esetén tovább kell engedni, ami megteremti annak lehetőségét, hogy jogtalan előnyért cserébe, az informatikai rendszer hibájára hivatkozva engedik el jogszerű intézkedés nélkül a járművet), illetve a rendszerekben a vezetői, vagy függetlenített ellenőrzés lehetőségének hiánya, nehézkessége. (pl. a Határellenőrzési és Regisztrációs Rendszerben /HERR/ az útlevelkezelő által a

¹⁵ Korrupció fogalma és ismérve Forrás: http://albus.uni-corvinus.hu/kk/index.php/SC_-_Korrupci%C3%B3_fogalma_%C3%A9s_indexe (Letöltés ideje: 2017.08.19.)

szabad mozgás jogával rendelkező személy bedolgozásának megtörténtét a vezető, illetve a függetlenített ellenőr közvetlenül nem tudja ellenőrizni).

- A jogi szabályozás megfelelése, egyértelműsége.
Fontos, hogy a rendészeti dolgozó feladatait meghatározó szabályozás ne legyen túlzottan összetett és bonyolult, a végrehajtandó folyamatokat egyértelműen határozza meg. Ellenkező esetben nagyobb eséllyel, felelősségre vonás nélkül tud korrupciós cselekményt elkövetni a dolgozó.
- A rendészeti dolgozók folyamatos képzésének, a megfelelő értékrend kialakítása.
A megfelelően kiválasztott állomány hivatástudatának, becsületességének fenntartásához ismeretmegújító képzésekre, a felfedett negatív példák és az azzal járó következmények (család, barátok elvesztése, anyagi ellehetetlenülés, büntetett előélet) bemutatására szükség van.
- A szervezeten belüli kontrollrendszer, ellenőrzési mechanizmus megfelelése.
A korrupció megelőzéséhez kiemelt fontosságú a megfelelően szabályozott és pártatlanul végrehajtott vezetői és függetlenített ellenőrzés. A baráti kapcsolatok sok esetben megnehezítik a megfelelő kontrollok működtetését. A segítőkészen, a becsületesen dolgozók védelmét szolgáló, de emellett kellő szigorral és következetesen végrehajtott ellenőrzések nélkül nem lehet hatékonyan megelőzni a korrupciót.
- A létszámfeltöltöttség
Amennyiben a szervezet létszámhiánnyal küzd, előfordul, hogy a dolgozónak több feladatot kellene végrehajtania, mint amennyit szabályszerűen el lehet látni, ami komoly frusztrációt jelent. Ez esetben a dolgozó valamelyik feladatot esetleg nem hajtja végre, jogsértést nem szankcionál, amiért cserébe ellenszolgáltatást kaphat. Létszámhiány esetén a vezetői kontroll is gyengébb lehet, hiszen a szervezet működtetését a parancsnokok esetenként úgy kívánják biztosítani, hogy bizonyos szabályok végrehajtásából engednek.
- A rendészeti szervek külső kontrolljának, a korrupciós bűncselekmények felderítésének hatékonysága.
Amennyiben az elkövetett korrupciós bűncselekményeket csak kisebb valószínűséggel derítik fel, az nem szolgáltat kellő visszatartó erőt az ilyen módon illegálisan jövedelmet szerezni szándékozóknak.
- A felderített rendészeti korrupciós bűncselekményeket elkövetőkkel szemben kiszabott büntetések szigora
Bár feltételezzük, hogy az állampolgárok és így a rendészeti dolgozók is alapvetően jogkövető állampolgárok, azonban mindenképpen visszatartó erőt jelent az akár csak egy alkalommal korrupciós bűncselekményt elkövetni szándékozóknak is, ha a cselekmény felderítése esetén szigorú (szabadságvesztéssel járó) büntetésre számíthatnak.

Összegezve a rendészeti korrupció kiváltó okait idézhető Concha Győző megállapítása, aki szerint a rendőri igazgatás a feladatát csak akkor oldhatja meg, ha kellő hivatásszerű személyzettel és megfelelő dologi berendezésekkel van ellátva.¹⁶

¹⁶ Sallai János: Concha Győző, a rendészet jeles tudósa. Magyar Rendészet 2015/1. 13. o.

6. A rendészeti korrupció elleni fellépés jövőbeni irányai

A rendészeti korrupciós cselekmények megelőzése során elsősorban a rendészeti területen dolgozóakra kell összpontosítani. Emellett a korrupciós cselekményekben másik félként szereplőkben is tudatosítani kell, hogy a korrupciót az állam, annak hatósági személyei elutasítják. Felismerve a korrupció és ezen belül a rendészeti korrupció gazdaságra, társadalomra gyakorolt negatív hatásait, a jelenség megelőzése és a felderítése egyre inkább előtérbe kerül a fejlett jogállamokban. Ennek érdekében az elméleti és a gyakorlati szakemberek folyamatosan új módszereket dolgoznak ki, melynek során megfigyelhető a represszív eszközök mellett az integritásalapú eszközök hatékony alkalmazása és hangsúlyozzák, hogy a kétféle módszer csak együttes alkalmazásuk esetén lehet igazán hatásos. A korrupció ellenes eszközöknek a Rendőrségre vetített, keményvonalas és integritás alapú megoszlását, azok egymásra épülését Báger Gusztáv szakönyvében érzékelteti: „...a korrupció elleni küzdelemben oly módon célszerű a represszív és integritás alapú szemléletek, illetve intézkedések optimális arányának kialakítására törekedni, hogy a hangsúly növekvő mértékben az utóbbiakra kerüljön.”¹⁷

Egy kísérleti játékra alapozva arra a következtetésre jutottak, hogy „az állami szférában történő fizetésemeléssel csökkenthető a korrupció.”¹⁸ A Rendőrségen a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény 2015. július 01. napi hatálybalépésével létrejött az új illetmény- és előmeneteli rendszer. Az életpályamodell bevezetése magasabb illetményt biztosít a hivatásos állomány tagjának. Ennek megfelelően az új besorolással és szükség szerint további, egyéni korrekciós intézkedéssel a hivatásos állomány tagjai részére biztosították az átlagosan 30 %-os mértékű illetményemelkedést. Az illetményemelés, valamint ezzel összefüggésben az egyéni teljesítményjuttatás egyértelműen csökkenti az állomány korrupciós veszélyeztetettségét.

Az állomány kiválasztási folyamatának, rendszerének átgondolása, a korrupciós hajlam fokozott szűrése indokolt. Tudatosítani kell a kollégákban, hogy becsületük megőrzése, a bűncselekmények elkerülése nemcsak kötelességük, hanem személyes, valamint családi érdekük is.

A technikai fejlődés vívmányait szükséges kihasználni annak érdekében, hogy a kollégák ellenőrzöttebb körülmények között dolgozzanak, mely a becsületesen dolgozó kollégákat megvédi, a bűncselekményt elkövető rendőrök felfedését segíti. Ilyen technikai eszközök a Nagylaki közúti határátkelőhelyen kísérleti jelleggel az útlevélkezelői fülkébe telepített fülkekamerák.

A korrupciós bűncselekmények elkövetésében legalább két fél szerepel, akik a bűncselekmény elkövetésekor – ahogy Bodrogi Károly megfogalmazta, „mindketten a jogtalanság talaján állnak”.¹⁹ A korrupciós cselekmények esetében ezért jelentős látenciával számolhatunk. A két fél a bűncselekmény leplezésében történő együttes érdekeltisége, a rendészeti dolgozók egymással szembeni szolidaritása, valamint az, hogy az egyik elkövető a legtöbb esetben az átlag állampolgárnál több ismerettel rendelkezhet,

¹⁷ Báger Gusztáv: Korrupció: büntetés, integritás, kompetencia. Akadémiai Kiadó 2012. 174. o.

¹⁸ Eugen Dimant and Guglielmo Tosato: Causes and effects of corruption: What has past decade's empirical research taught us? A survey. Journal of Economic Surveys John Wiley & Sons Ltd. 2017. 1-22. o.

¹⁹ Bodrogi Károly: A közélet tisztasága elleni bűncselekmények. In: Király Tibor (szerk.): Magyar Büntetőjog. BM Könyvkiadó. Budapest, 1981

jelentősen nehezíti a felderítést, a nyomozást, amely megköveteli, hogy más bűncselekmények nyomozása során alkalmazott módszerektől eltérőeket alkalmazzunk.

Fenyvesi Csaba egyik tanulmányában említi, a kriminalisztika „*módszertanának jövőbeli fejlesztése, jobbítása fontos minden közbiztonságért, köznyugalomért tevékenykedő jogalkalmazónak, minden jövőbeli nemzedéknek.*”²⁰ Ezt a gondolatiságot követve a rendészeti korrupció felderítésének kriminalisztikai fejlesztési lehetősége is kiemelt fontosságú a jogállami jogbiztonság növelése érdekében.

Az új Be. jelentősen megkönnyíti a leplezett (titkos) kriminalisztikai eszközök és módszerek alkalmazását. Az új szabályozás – és ezzel együtt az Ügyészség nagyobb szerepvállalása – hozzájárul ahhoz, hogy a bizonyítékok szélesebb spektrumát tudja begyűjteni a hatóság. Az új Be. bevezeti a „leplezett eszközök” gyűjtőfogalmát, és így azok – a korábbi kettősségből kilépve – már törvényi szinten, egy jogszabályban kerülnek szabályozásra, mint bizonyítási eszközök és cselekmények.

Annak érdekében, hogy a rendészeti korrupciós cselekményeket hatékonyan tudjuk megelőzni, felderíteni, alkalmazkodni kell az ilyen jellegű bűncselekmények - előzőekben írt - specialitásához, azaz sajátos felderítési eszközöket, módszereket kell bevetni, illetve a technikai fejlődést is kihasználva folyamatosan fejleszteni indokolt.

7. Összegzés

A korrupció és ezen belül a rendészeti korrupció olyan jelenség, amelyre a 21. században minden fejlett állam, minden társadalom fokozott figyelmet fordít, a jelenség mind gazdaságra, mind pedig társadalomra gyakorolt negatív hatásai miatt. Fel kell ismerni, hogy a rendészeti korrupció speciális jellemzőkkel rendelkezik, melynek figyelembe vétele nélkül nem lehet hatékonyan fellépni e negatív jelenséggel szemben.

A korrupció és ezen belül a rendészeti korrupció olyan jelenség, amelyre a 21. században minden fejlett állam, minden társadalom fokozott figyelmet fordít, a jelenség mind gazdaságra, mind pedig társadalomra gyakorolt negatív hatásai miatt.

A korrupció megelőzéséhez, felderítéséhez elengedhetetlen a kiváltó okok, a korrupciós kockázatok felmérése, elemzése, melynek eredményei révén lehet adekvát választ adni a felmerült problémákra és hatékony intézkedéseket, módszereket bevezetni. Fel kell ismerni, hogy a rendészeti korrupció speciális jellemzőkkel rendelkezik, melynek figyelembe vétele nélkül nem lehet hatékonyan fellépni e negatív jelenséggel szemben. A korrupció elleni küzdelemben a represszív és az integritás alapú eszközöket az idők során eltérő hangsúllyal alkalmazták.

Bár, meggyőződésem szerint a legtöbb rendészeti dolgozó becsületesen, szabályszerűen hajtja végre feladatait, nyilvánvaló, hogy egy-egy negatív esemény az összes dolgozó, a rendészeti feladatot ellátó intézmények megítélését negatívan befolyásolja, a társadalom rendészeti szervekbe vetett bizalmát csökkenti, ezért a korrupciós cselekmények megelőzése, felderítése érdekében mindent meg kell tenni.

²⁰ Fenyvesi Csaba: A kriminalisztika jövőbeli fejlesztési lehetőségei, kihívásai. Pro Futuro 2013. 42. o.